

Curs 5:

Clasificarea datelor (II)

Structura

- Clasificatori bazați pe modele probabiliste
- Clasificatori bazați pe rețele neuronale
- Clasificatori bazați pe vectori suport

Modele probabiliste de clasificare

Exemplu: Presupunem că ne interesează să estimăm probabilitatea ca un pacient care are simptomul S să aibă boala T

- Probabilitatea de estimat: $P(T|S)$
- Presupunem că se cunosc:
 - $P(S) = 1$ – simptomul este prezent
 - $P(T)$ – estimată pe baza unor analize preliminare (e o măsură a frecvenței de apariție a bolii)
 - $P(S|T)$ – se estimează pe baza cunoștințelor medicale apriori (cât de frecvent este simptomul S în cazul bolii T)
- Regula de calcul (regula probabilității condiționate):
$$P(T|S) = P(S|T)P(T) / P(S) = P(S|T)P(T)$$
- Cum se analizează cazul în care nu e un singur simptom S, ci mai multe simptome S_1, S_2, \dots, S_n ?

Modele probabiliste de clasificare

Exemplu: Presupunem că ne interesează să estimăm probabilitatea ca un pacient care are simptomele S_1, S_2, \dots, S_n să aibă boala T

- Probabilitatea de estimat: $P(T | S_1, S_2, \dots, S_n)$
- Se folosește regula Bayes:
 - $P(T | S_1, S_2, \dots, S_n) = P(S_1, S_2, \dots, S_n | T)P(T) / P(S_1, S_2, \dots, S_n)$
- Ipoteză simplificatoare: simptomele (S_1, S_2, \dots, S_n) corespund unor evenimente independente (această ipoteză nu este întotdeauna adevărată însă poate fi acceptată în anumite situații practice)
- Considerând că $P(S_1, S_2, \dots, S_n) = 1$ (simptomele sunt prezente)

$$P(T | S_1, S_2, \dots, S_n) = P(S_1 | T) P(S_2 | T) \dots P(S_n | T) P(T)$$

Clasificatorul Naïve Bayes

Problema de clasificare:

- Pentru o dată $D_i=(a_{i1},a_{i2},\dots,a_{in})$ se pune problemă determinării clasei căreia îi aparține

Ideea principală

- Estimează $P(C_k|D_i)=P(C_k|a_{i1},a_{i2},\dots,a_{in})P(C_k)$ pt fiecare k din $\{1,2,\dots,K\}$ și selectează probabilitatea maximă; aceasta va indica cărei clase îi aparține, cel mai probabil data
- Ipoteză simplificatoare: attributele sunt independente (acesta este motivul pentru care clasificatorul este denumit “naiv”)
- $P(C_k|D_i)=P(a_{i1}|C_k)P(a_{i2}|C_k)\dots P(a_{in}|C_k)P(C_k)$
- Estimarea probabilității de clasificare necesită cunoașterea lui $P(a_{i1}|C_k)$, $P(a_{i2}|C_k)$, ..., $P(a_{in}|C_k)$ și $P(C_k)$
- Aceste probabilități pot estimate pe baza setului de date (ca frecvențe relative) – această estimare corespunde procesului de învățare specific clasificatorului Naïve Bayes

Clasificatorul Naïve Bayes

Exemplu:

Relation: weather.symbolic

No.	outlook Nominal	temperature Nominal	humidity Nominal	windy Nominal	play Nominal
1	sunny	hot	high	FALSE	no
2	sunny	hot	high	TRUE	no
3	overcast	hot	high	FALSE	yes
4	rainy	mild	high	FALSE	yes
5	rainy	cool	normal	FALSE	yes
6	rainy	cool	normal	TRUE	no
7	overcast	cool	normal	TRUE	yes
8	sunny	mild	high	FALSE	no
9	sunny	cool	normal	FALSE	yes
10	rainy	mild	normal	FALSE	yes
11	sunny	mild	normal	TRUE	yes
12	overcast	mild	high	TRUE	yes
13	overcast	hot	normal	FALSE	yes
14	rainy	mild	high	TRUE	no

$$P(C1)=P(\text{no})=5/14 \quad P(C2)=P(\text{yes})=9/14$$

A1: outlook

$$P(\text{sunny}|C1)=P(\text{sunny},C1)/P(C1) \\ = (3/14)/(5/14)=3/5$$

$$P(\text{sunny}|C2)=P(\text{sunny},C2)/P(C2) \\ = (2/14)/(9/14)=2/9$$

$$P(\text{overcast}|C1)=P(\text{overcast},C1)/P(C1) \\ = 0$$

$$P(\text{overcast}|C2)=P(\text{overcast},C2)/P(C2) \\ = (4/14)/(9/14)=4/9$$

$$P(\text{rainy}|C1)=P(\text{rainy},C1)/P(C1) \\ = (2/14)/(5/14)=2/5$$

$$P(\text{rainy}|C2)=P(\text{rainy},C2)/P(C2) \\ = (3/14)/(9/14)=3/9$$

Clasificatorul Naïve Bayes

Exemplu:

Relation: weather.symbolic					
No.	outlook Nominal	temperature Nominal	humidity Nominal	windy Nominal	play Nominal
1	sunny	hot	high	FALSE	no
2	sunny	hot	high	TRUE	no
3	overcast	hot	high	FALSE	yes
4	rainy	mild	high	FALSE	yes
5	rainy	cool	normal	FALSE	yes
6	rainy	cool	normal	TRUE	no
7	overcast	cool	normal	TRUE	yes
8	sunny	mild	high	FALSE	no
9	sunny	cool	normal	FALSE	yes
10	rainy	mild	normal	FALSE	yes
11	sunny	mild	normal	TRUE	yes
12	overcast	mild	high	TRUE	yes
13	overcast	hot	normal	FALSE	yes
14	rainy	mild	high	TRUE	no

Aceleași calcule pt ceilalți parametri: A2 (temperature), A3 (humidity) and A4 (windy)

Obs: dacă pt o anumită valoare de atribut (a_{ij}) și o anumită clasă C_k nu există exemplu în setul de antrenare, atunci $P(a_{ij} | C_k) = 0$ și (datorită ipotezei de independență) pt orice instanță având valoarea a_{ij} pt atributul A_i , probabilitatea să aparțină clasei C_k este 0.

Această situație poate să apară în special în cazul claselor mici.

Tratarea acestor situații prin regula de “netezire de tip Laplace”:

$$P(a_{ij} | C_k) = (\text{count}(a_{ij}, C_k) + \alpha) / (\text{count}(C_k) + m_i * \alpha)$$

α = parametru de netezire Laplace

m_i = nr de valori distincte ale atributului A_i

Clasificatorul Naïve Bayes

Obs:

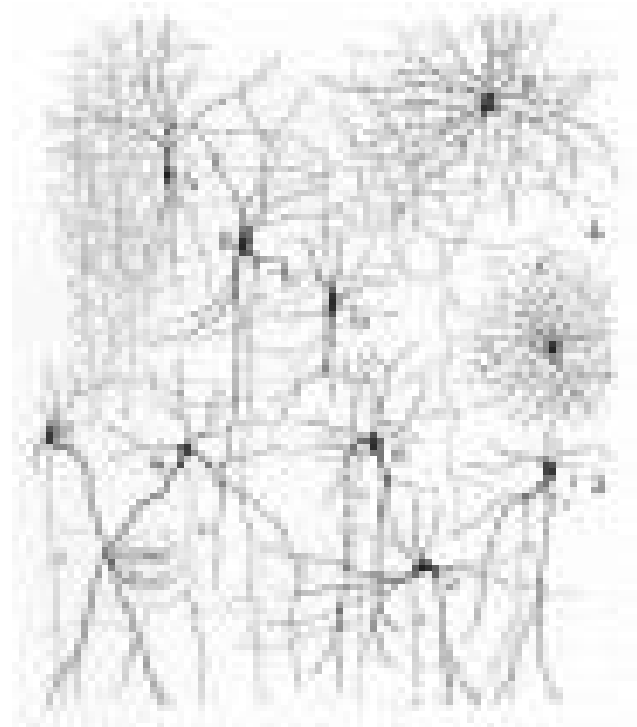
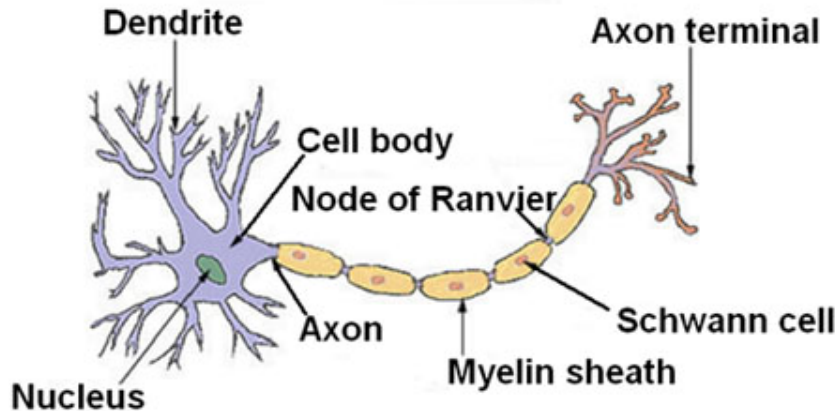
- Acest atribut poate fi aplicat direct atributelor discrete și se bazează pe unul din următoarele modele probabiliste:
 - Binomial
 - Multinomial
- In cazul atributelor numerice care iau valori într-un domeniu continuu există două abordări principale:
 - Atributele sunt discretizate înainte de utilizarea clasificadorului (performanța acestuia depinde de procesul de clasificare)
 - Se folosesc modele probabiliste continue (e.g. Gaussian) cu parametri estimați pe baza setului de antrenare

Retele neuronale – modelul biologic

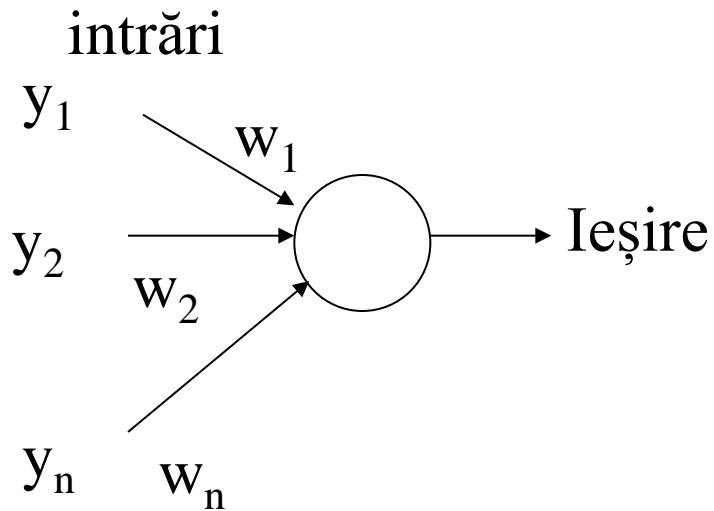
Creierul uman

cca 10^{10} neuroni, cca 10^{14} interconexiuni

Structure of a Typical Neuron

Rețele neuronale artificiale

w_1, w_2, \dots :
Ponderi
numerice
atașate
conexiunilor

Rețea neuronală artificială = ansamblu de unități simple de prelucrare (neuroni) interconectate

Unitate funcțională: mai multe intrări, o ieșire
(model computațional simplificat al neuronului)

Notații:

semnale de intrare: y_1, y_2, \dots, y_n

ponderi sinaptice: w_1, w_2, \dots, w_n

(modelează permeabilitatea sinaptică)

prag: b (sau w_0)

(modelează pragul de activare al neuronului)

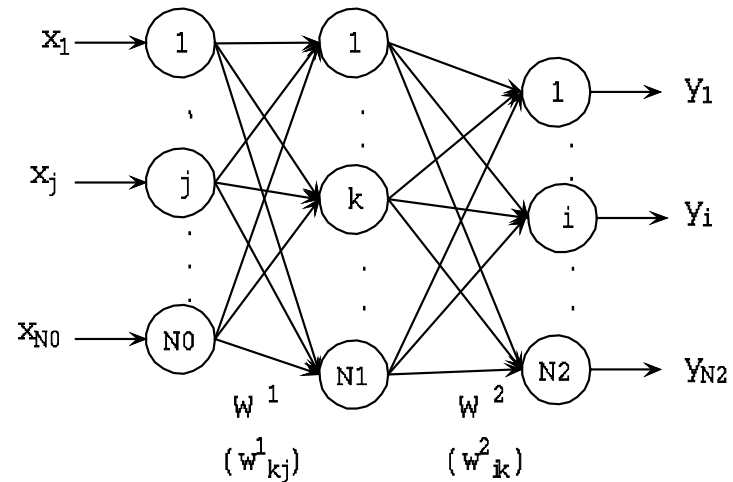
ieșire: y

Obs: Toate valorile sunt numere reale

Rețele neuronale artificiale

Structura unei rețele neuronale artificiale:

- **Arhitectura:** modul de interconectare între unități
- **Funcționare:** modul de calcul al semnalului de ieșire
- **Antrenare:** modul de determinare a parametrilor ajustabili

$$y_i = f \left(\sum_{k=0}^{N1} w_{ik}^2 f \left(\sum_{j=0}^{N0} w_{kj}^1 x_j \right) \right), \quad i = \overline{1, N2}$$

Rețea feedforward cu un nivel ascuns

Rețele neuronale artificiale

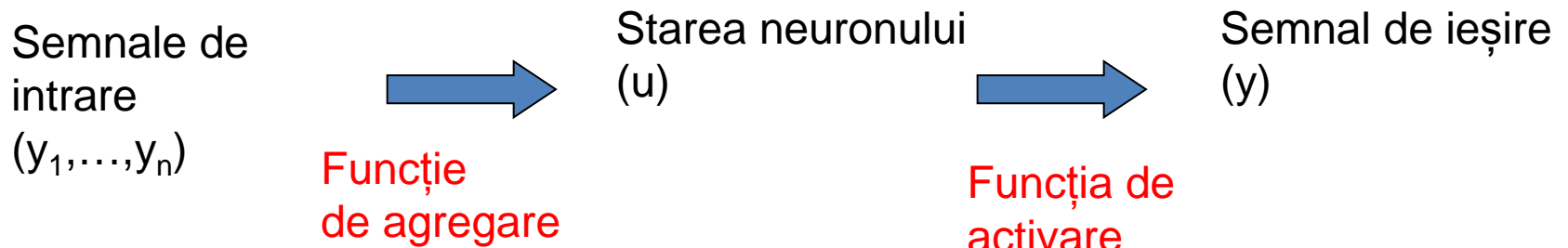
Proiectarea unei rețele pentru rezolvarea unei probleme de asociere presupune:

- **Alegerea arhitecturii:**
 - număr de nivele
 - număr de unități pe fiecare nivel
 - mod de interconectare (topologie)
 - funcții de activare
- **Antrenarea:** determinarea valorilor ponderilor pornind de la setul de antrenare folosind un algoritm de învățare
- **Validarea rețelei:** analiza comportării rețelei pentru date ce nu fac parte din setul de antrenare

Unități funcționale

Generarea semnalului de ieșire:

- Se “combină” semnalele de intrare utilizând ponderile sinaptice și pragul de activare
 - Valoarea obținută modelează potențialul local al neuronului
 - Combinarea semnalelor de intrare în unitate se realizează printr-o **funcție de agregare** (integrare)
- Se generează semnalul de ieșire aplicând o **funcție de activare** (transfer)
 - corespunde generării impulsurilor de-a lungul axonului

Unități funcționale

Exemple de funcții clasice de agregare

Suma ponderată

$$u = \sum_{j=1}^n w_j y_j - w_0$$

$$u = \prod_{j=1}^n y_j^{w_j}$$

Distanța euclidiană

$$u = \sqrt{\sum_{j=1}^n (w_j - y_j)^2}$$

$$u = \sum_{j=1}^n w_j y_j + \sum_{i,j=1}^n w_{ij} y_i y_j + \dots$$

Neuron multiplicativ

Conexiuni de ordin superior

Observatie: pentru varianta cu suma ponderată se poate asimila pragul cu o pondere sinaptică corespunzătoare unei intrări fictive (cu valoare -1) astfel că starea neuronului poate fi exprimată prin suma ponderată:

$$u = \sum_{j=0}^n w_j y_j$$

Unități funcționale

Exemple de funcții de activare (transfer)

$$f(u) = \text{sgn}(u) = \begin{cases} -1 & u \leq 0 \\ 1 & u > 0 \end{cases}$$

signum

$$f(u) = H(u) = \begin{cases} 0 & u \leq 0 \\ 1 & u > 0 \end{cases}$$

Heaviside

$$f(u) = \begin{cases} -1 & u < -1 \\ u & -1 \leq u \leq 1 \\ 1 & u > 1 \end{cases}$$

rampă

$$f(u) = u$$

liniară

$$f(u) = \max\{0, u\}$$

Semi-liniară (rectified linear unit - ReLU)

Obs: utilizate în rețelele cu structură adâncă

Unități funcționale

Exemple de funcții de activare (funcții sigmoide)

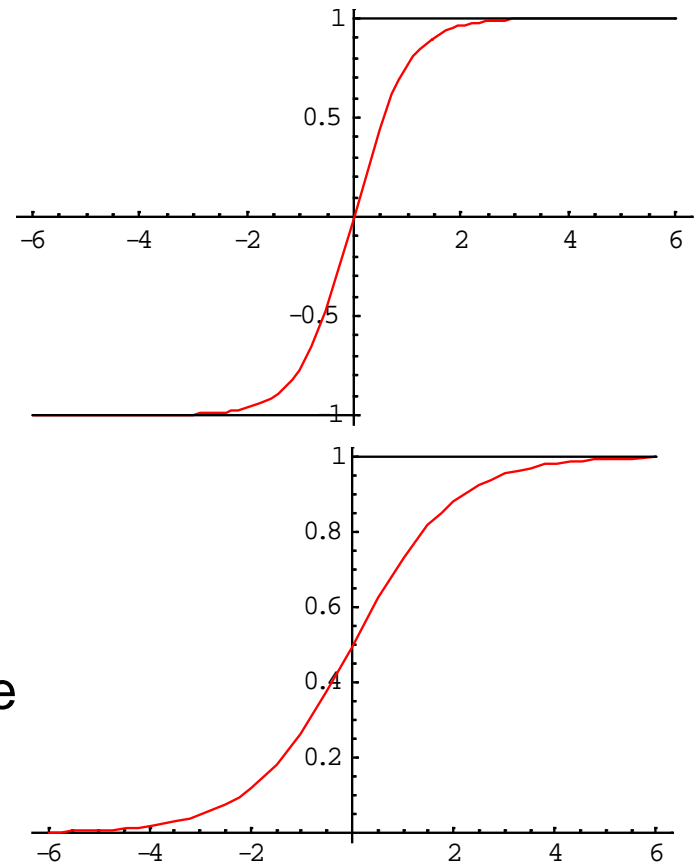
(tangenta hiperbolică)

$$f(u) = \tanh(u) = \frac{\exp(2u) - 1}{\exp(2u) + 1}$$

$$f(u) = \frac{1}{1 + \exp(-u)}$$

(logistică)

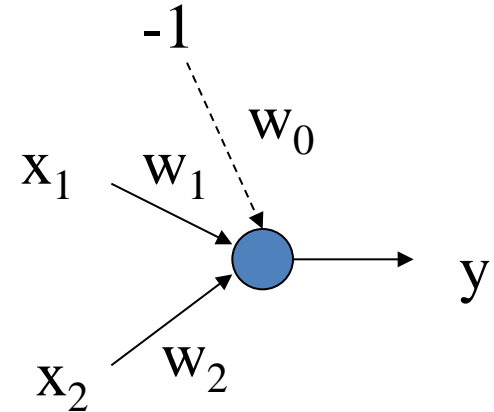
Observație: uneori se folosește un parametru numit pantă (slope) care multiplică argumentul funcției de activare: $y=f(p*u)$

Unități funcționale

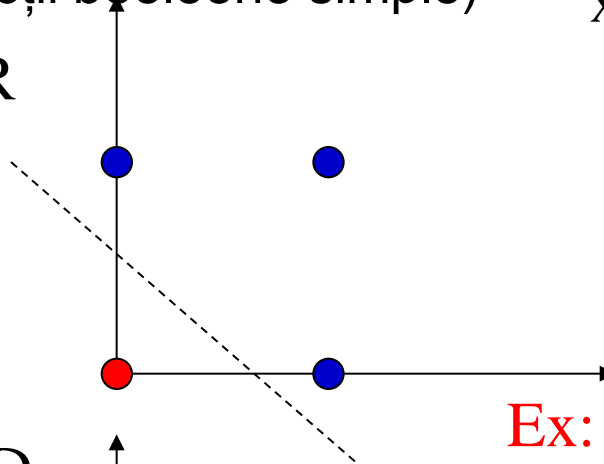
- Ce se poate face cu un singur neuron ?

Se pot rezolva probleme simple de clasificare
(ex: se pot reprezenta funcții booleene simple)

	0	1
0	0	1
1	1	1

OR

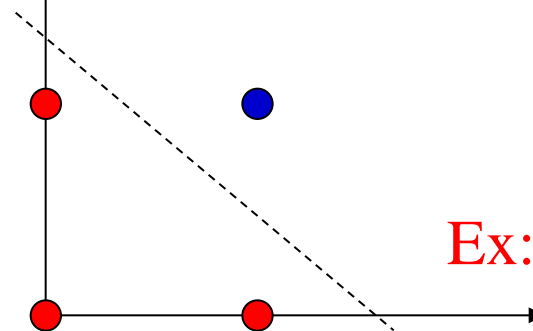

$$y = H(w_1x_1 + w_2x_2 - w_0)$$

Ex: $w_1 = w_2 = 1, w_0 = 0.5$

	0	1
0	0	0
1	0	1

AND

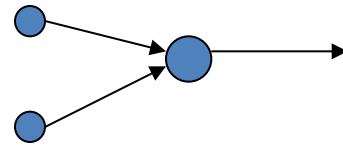
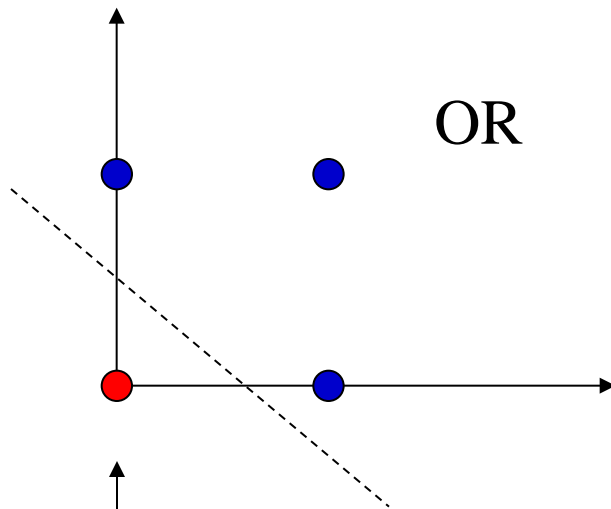

$$y = H(w_1x_1 + w_2x_2 - w_0)$$

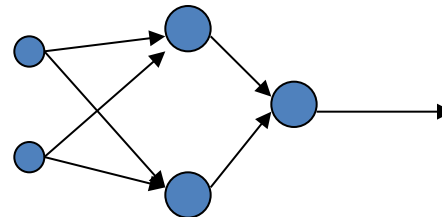
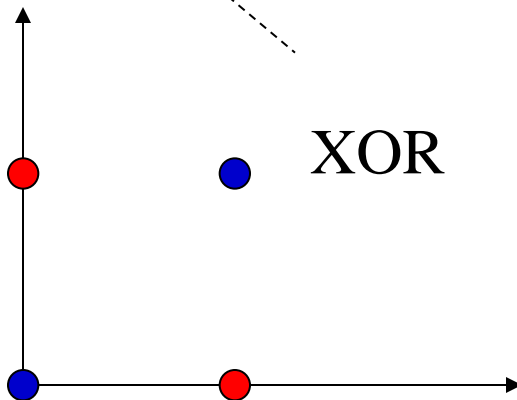
Ex: $w_1 = w_2 = 1, w_0 = 1.5$

Liniar/nelinier separabilitate

Reprezentarea unor funcții booleene: $f:\{0,1\}^N \rightarrow \{0,1\}$

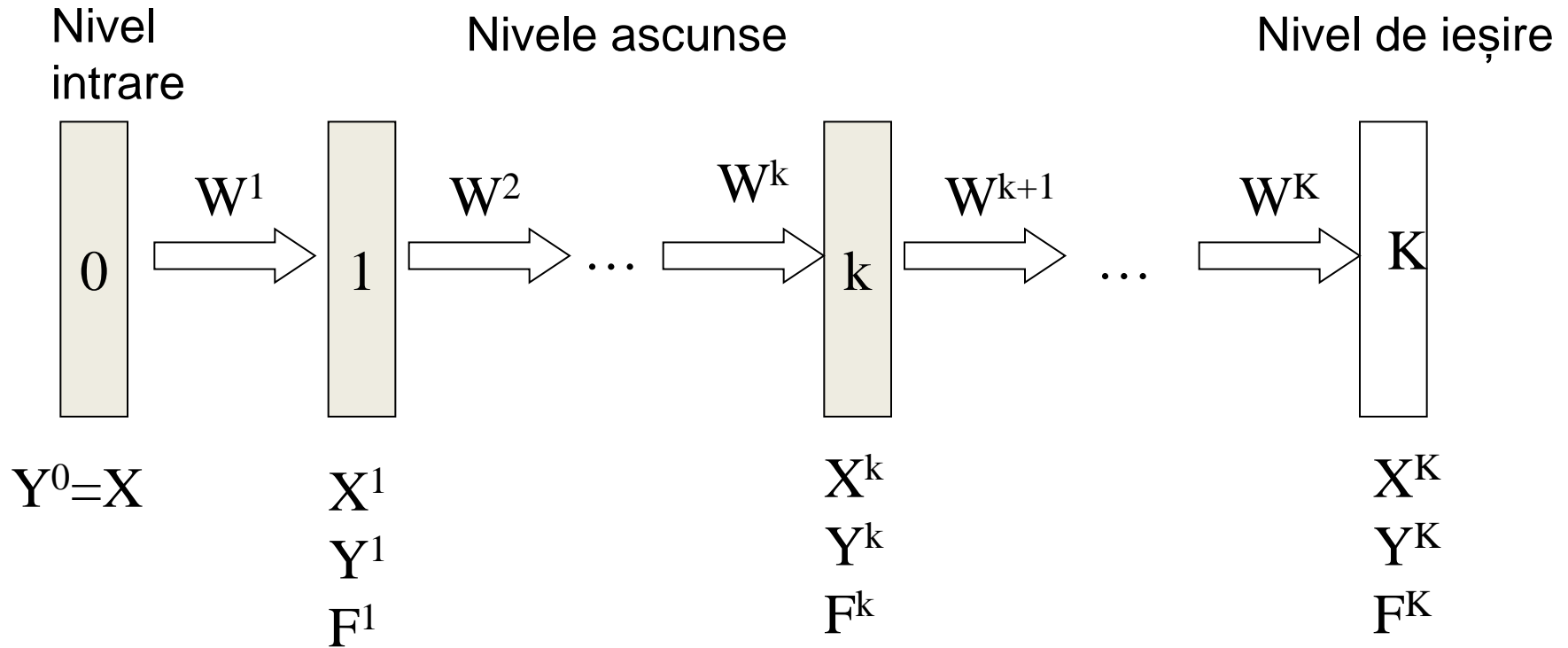
Problema liniar
separabilă – e suficientă
o rețea univel

Problema neliniar
separabilă – e necesară
o rețea multinivel

Rețele feedforward - arhitectura

Arhitectura și funcționare (K nivele funcționale)

X = vector intrare, Y = vector ieșire, F = funcție vectorială de activare

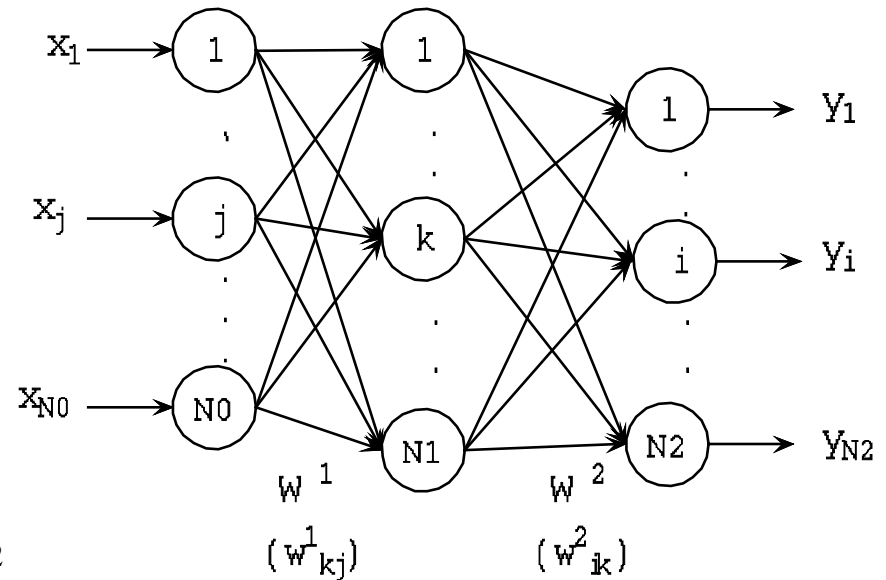
Calcul vector de ieșire: $Y = F^K(W^K * F^{K-1}(W^{K-1} * F^{K-2}(\dots F^1(W^1 * X))))$

Rețele feedforward – funcționare

Arhitectura și funcționare
(caz particular: un nivel ascuns)

Parametrii modelului: matricile cu ponderi W^1 și W^2 (setul tuturor ponderilor e notat cu W)

$$y_i = f_2 \left(\sum_{k=0}^{N_1} w^{(2)}_{ik} f_1 \left(\sum_{j=0}^{N_0} w^{(1)}_{kj} x_j \right) \right), \quad i = 1..N_2$$

Obs:

- În mod tradițional se lucrează cu unul sau două nivele ascunse
- În ultimii ani au devenit din ce în ce mai folosite rețelele cu număr mare de nivele (**Deep Neural Networks**) folosite în particular pentru recunoașterea imaginilor și a vorbirii (<http://deeplearning.net>)

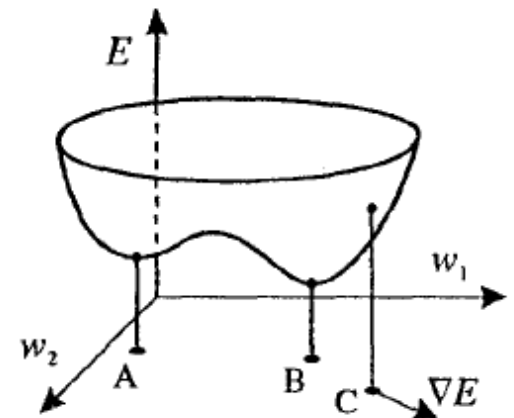
Rețele feedforward - antrenare

Antrenare (supervizată):

- Set de antrenare: $\{(x^1, d^1), \dots, (x^L, d^L)\}$
(x^l = vector intrare, d^l = vector de ieșire corect)
- Funcție de eroare (suma pătratelor erorilor):

$$E(W) = \frac{1}{2} \sum_{l=1}^L \sum_{i=1}^{N2} \left(d_i^l - f_2 \left(\sum_{k=0}^{N1} w_{ik} f_1 \left(\sum_{j=0}^{N0} w_{kj} x_j^l \right) \right) \right)^2$$

- Scopul antrenării: **minimizarea funcției de eroare**
- Metoda de minimizare: **metoda gradientului**

Rețele feedforward - antrenare

Relația de ajustare (metoda gradientului):

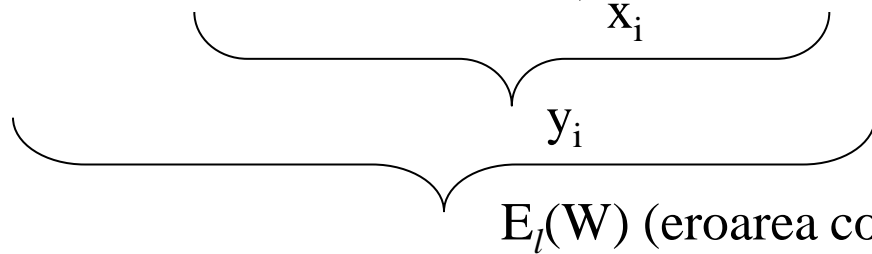
$$w_{ij}(t+1) = w_{ij}(t) - \eta \frac{\partial E(w(t))}{\partial w_{ij}}$$

↖ ∂w_{ij}
 Pas descreștere
 =
 Rata de învățare

Funcția de eroare:

$$E(W) = \frac{1}{2} \sum_{l=1}^L \sum_{i=1}^{N2} \left(d_i^l - f_2 \left(\underbrace{\sum_{k=0}^{N1} w_{ik} f_1 \left(\underbrace{\sum_{j=0}^{N0} w_{kj} x_j^l}_{x_k} \right)}_{y_k} \right) \right)^2$$

Notații:

$E_l(W)$ (eroarea corespunzatoare exemplului l)

Rețele feedforward - antrenare

- Calculul derivatelor parțiale

$$E(W) = \frac{1}{2} \sum_{l=1}^L \sum_{i=1}^{N2} \left(d_i^l - f_2 \left(\underbrace{\sum_{k=0}^{N1} w_{ik} f_1 \left(\underbrace{\sum_{j=0}^{N0} w_{kj} x_j^l}_{x_k} \right)}_{y_k} \right) \right)^2$$

$$\frac{\partial E_l(W)}{\partial w_{ik}} = -(d_i^l - y_i) f_2'(x_i) y_k = -\delta_i^l y_k$$

$$\frac{\partial E_l(W)}{\partial w_{kj}} = -\sum_{i=1}^{N2} w_{ik} (d_i^l - y_i) f_2'(x_i) f_1'(x_k) x_j^l = -\left(f_1'(x_k) \sum_{i=1}^{N2} w_{ik} \delta_i^l \right) x_j^l = -\delta_k^l x_j^l$$

Obs: δ_i reprezintă o măsură a erorii corespunzătoare unității de ieșire i iar δ_k reprezintă eroarea de la nivelul unității ascuns k (obținut prin propagarea înapoi în rețea a erorii de la nivelul de ieșire)

Rețele feedforward - antrenare

$$\frac{\partial E_l(W)}{\partial w_{ik}} = -(d_i^l - y_i) f_2'(x_i) y_k = -\delta_i^l y_k$$

$$\frac{\partial E_l(W)}{\partial w_{kj}} = -\sum_{i=1}^{N2} w_{ik} (d_i^l - y_i) f_2'(x_i) f_1'(x_k) x_j^l = -\left(f_1'(x_k) \sum_{i=1}^{N2} w_{ik} \delta_i^l \right) x_j = -\delta_k^l x_j^l$$

Obs: derivatele funcțiilor tradiționale de activare (logistica și tanh) pot fi calculate simplu pornind folosind următoarele proprietăți:

Logistica: $f'(x) = f(x)(1-f(x)) \Rightarrow f'(x) = y(1-y)$

Tanh: $f'(x) = 1-f(x)^2 \Rightarrow f'(x) = 1-y^2$

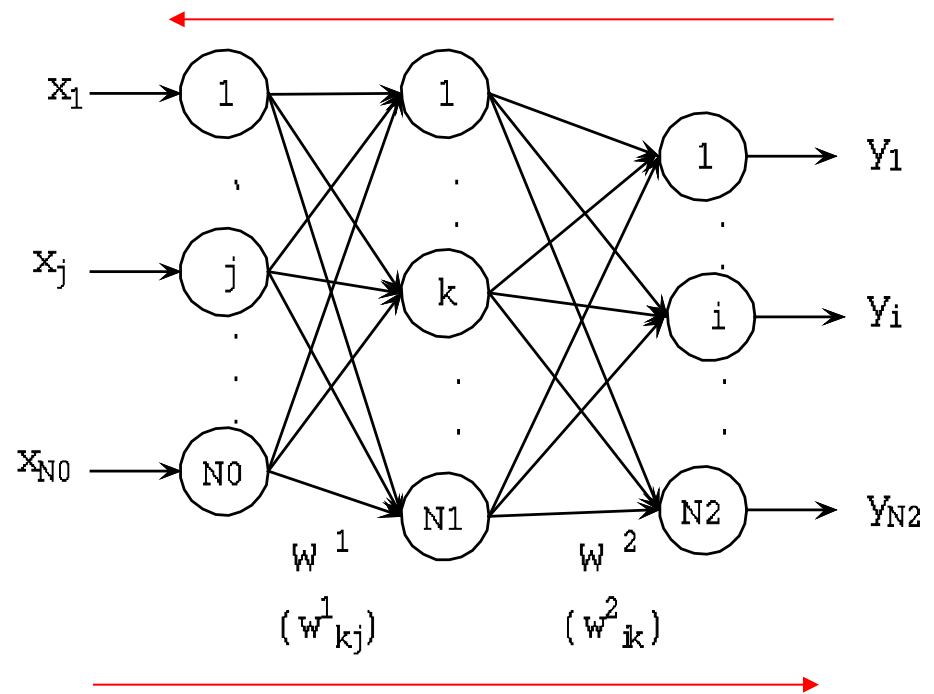
Algoritmul BackPropagation

Idee:

Pentru fiecare exemplu din setul de antrenare:

- se determină semnalul de ieșire
- se calculează eroarea la nivelul de ieșire
- se propagă eroarea înapoi în rețea și se reține factorul delta corespunzător fiecărei ponderi
- se aplică ajustarea corespunzătoare fiecărei ponderi

Calcul semnal eroare (BACKWARD)

Calcul semnal ieșire (FORWARD)

Algoritmul BackPropagation

Inițializarea aleatoare a ponderilor

REPEAT

FOR I=1,L DO

etapa FORWARD

etapa BACKWARD

ajustare ponderi

Recalcularea erorii

UNTIL <condiție oprire>

epoca

Obs.

- Valorile inițiale se aleg aleator in $[0,1]$ sau $[-1,1]$
- La ajustare se ține cont de rata de învățare
- Recalcularea erorii presupune determinarea semnalului de ieșire pentru fiecare dată de intrare
- Condiția de oprire depinde de valoarea erorii și/sau numărul de epoci de antrenare

Algoritmul BackPropagation

Varianta serială

$$w_{kj}^1 = \text{rand}(-1,1), w_{ik}^2 = \text{rand}(-1,1)$$

$$p = 0$$

REPEAT

FOR $l = 1, L$ DO

/* Etapa FORWARD */

$$x_k^l = \sum_{j=0}^{N0} w_{kj}^1 x_j^l, y_k^l = f_1(x_k^l), x_i^l = \sum_{k=0}^{N1} w_{ik}^2 y_k^l, y_i^l = f_2(x_i^l)$$

/* Etapa BACKWARD */

$$\delta_i^l = f_2'(x_i^l)(d_i^l - y_i^l), \delta_k^l = f_1'(x_k^l) \sum_{i=1}^{N2} w_{ik}^2 \delta_i^l$$

/* Etapa de ajustare */

$$w_{kj}^1 = w_{kj}^1 + \eta \delta_k^l x_j^l, w_{ik}^2 = w_{ik}^2 + \eta \delta_i^l y_k^l$$

ENDFOR

Algoritmul BackPropagation

/* Calculul erorii */

$$E = 0$$

FOR $l = 1, L$ DO

/* Etapa FORWARD (cu noile valori ale ponderilor) */

$$x_k^l = \sum_{j=0}^{N0} w_{kj}^1 x_j^l, y_k^l = f_1(x_k^l), x_i^l = \sum_{k=0}^{N1} w_{ik}^2 y_k^l, y_i^l = f_2(x_i^l)$$

/* Sumarea erorii */

$$E = E + \sum_{l=1}^L (d_i^l - y_i^l)^2$$

ENDFOR

$$E = E / (2L)$$

$$p = p + 1$$

UNTIL $p > p_{\max}$ OR $E < E^*$

E^* reprezintă toleranța la erori a rețelei
 p_{\max} reprezintă numărul maxim de epoci
de antrenare

Algoritmul BackPropagation

Varianta pe blocuri (se bazează pe cumularea ajustarilor)

$$w_{kj}^1 = \text{rand}(-1,1), w_{ik}^2 = \text{rand}(-1,1), i = 1..N2, k = 0..N1, j = 0..N0$$

$$p = 0$$

REPEAT

$$\Delta_{kj}^1 = 0, \Delta_{ik}^2 = 0$$

FOR $l = 1, L$ DO

/* Etapa FORWARD */

$$x_k^l = \sum_{j=0}^{N0} w_{kj}^1 x_j^l, y_k^l = f_1(x_k^l), x_i^l = \sum_{k=0}^{N1} w_{ik}^2 y_k^l, y_i^l = f_2(x_i^l)$$

/* Etapa BACKWARD */

$$\delta_i^l = f_2'(x_i^l)(d_i^l - y_i^l), \delta_k^l = f_1'(x_k^l) \sum_{i=1}^{N2} w_{ik}^2 \delta_i^l$$

/* Etape de ajustare */

$$\Delta_{kj}^1 = \Delta_{kj}^1 + \eta \delta_k^l x_j^l, \Delta_{ik}^2 = \Delta_{ik}^2 + \eta \delta_i^l y_k^l$$

ENDFOR

$$w_{kj}^1 = w_{kj}^1 + \Delta_{kj}^1, w_{ik}^2 = w_{ik}^2 + \Delta_{ik}^2$$

Algoritmul BackPropagation

/* Calculul erorii */

$$E = 0$$

FOR $l = 1, L$ DO

/* Etapa FORWARD (cu noile valori ale ponderilor) */

$$x_k^l = \sum_{j=0}^{N0} w_{kj}^1 x_j^l, y_k^l = f_1(x_k^l), x_i^l = \sum_{k=0}^{N1} w_{ik}^2 y_k^l, y_i^l = f_2(x_i^l)$$

/* Sumarea erorii */

$$E = E + \sum_{l=1}^L (d_i^l - y_i^l)^2$$

ENDFOR

$$E = E / (2L)$$

$$p = p + 1$$

UNTIL $p > p_{\max}$ OR $E < E^*$

Probleme ale algoritmului Backpropagation

- P1. Viteza mică de convergență (eroarea descrește prea încet)
- P2. Oscilații (valoarea erorii oscilează în loc să descrească în mod continuu)
- P3. Problema minimelor locale (procesul de învățare se blochează într-un minim local al funcției de eroare)
- P4. Stagnare (procesul de învățare stagnează chiar dacă nu s-a ajuns într-un minim local)
- P5. Supraantrenarea și capacitatea limitată de generalizare

Probleme ale algoritmului BP

P1: Eroarea descrește prea încet sau oscilează în loc să descrească

Cauze:

- Valoare inadecvată a ratei de învățare (valori prea mici conduc la convergența lentă iar valori prea mari conduc la oscilații)

Soluție: adaptarea ratei de învățare

- Metoda de minimizare are convergență lentă

Soluții:

- modificarea euristică a variantei standard (**varianta cu moment**)
- utilizarea unei alte metode de minimizare (**Newton, gradient conjugat**)

Probleme ale algoritmului BP

- Rata adaptivă de învățare:

- Dacă eroarea crește semnificativ atunci rata de învățare trebuie redusă (ajustările obținute pentru valoarea curentă a ratei sunt ignorate)
- Dacă eroarea descrește semnificativ atunci rata de învățare poate fi mărită (ajustările sunt acceptate)
- În toate celelalte cazuri rata de învățare rămâne neschimbată

$$E(p) > (1 + \gamma)E(p-1) \Rightarrow \eta(p) = a\eta(p-1), 0 < a < 1$$

$$E(p) < (1 - \gamma)E(p-1) \Rightarrow \eta(p) = b\eta(p-1), 1 < b < 2$$

$$(1 - \gamma)E(p-1) \leq E(p) \leq (1 + \gamma)E(p-1) \Rightarrow \eta(p) = \eta(p-1)$$

Exemplu: $\gamma=0.05$

Probleme ale algoritmului BP

- Varianta cu “moment” (termen de inerție):
 - Se introduce o “inerție” în calculul ponderilor:
 - termenul de ajustare a ponderilor de la epoca curentă se calculează pe baza semnalului de eroare precum și a ajustărilor de la epoca anterioară
 - Acționează ca o adaptare a ratei de învățare: ajustările sunt mai mari în porțiunile plate ale funcției de eroare și mai mici în cele abrupte
 - Se combină cu varianta pe blocuri

$$\Delta w_{ij}(p+1) = \eta \delta_i y_j + \alpha \Delta w_{ij}(p)$$

$$\alpha = 0.9$$

Probleme ale algoritmului BP

Alte metode de minimizare (mai rapide însă mai complexe):

- Metoda gradientului conjugat (și variante ale ei)
- Metoda lui Newton (caz particular: Levenberg Marquardt)

Particularități ale acestor metode:

- Convergența rapidă (ex: metoda gradientului conjugat converge în n iterații pentru funcții pătratice cu n variabile)
- Necesită calculul matricii hessiene (matrice conținând derivatele de ordin doi ale funcției de eroare) și uneori a inversei acesteia

Probleme ale algoritmului BP

- Exemplu: metoda lui Newton

$E : R^n \rightarrow R$, $w \in R^n$ (vectorul ce contine toate ponderile)

Prin dezvoltare in serie Taylor in $w(p)$ (estimarea corespunzatoare epocii p)

$$E(w) \cong E(w(p)) + (\nabla E(w(p)))^T (w - w(p)) + \frac{1}{2} (w - w(p))^T H(w(p))(w - w(p))$$

$$H(w(p))_{ij} = \frac{\partial^2 E(w(p))}{\partial w_i \partial w_j}$$

Derivand dezvoltarea in serie Taylor in raport cu w si punand conditia de punct critic noua aproximare pentru w se va obtine ca solutie a ec :

$$H(w(p))w - H(w(p))w(p) + \nabla E(w(p)) = 0$$

Noua estimare a lui w va fi :

$$w(p+1) = w(p) - H^{-1}(w(p)) \cdot \nabla E(w(p))$$

Probleme ale algoritmului BP

Caz particular: metoda Levenberg-Marquardt

- Metoda lui Newton adaptată pentru cazul în care eroarea este o sumă de pătrate de diferențe (cum este eroarea medie patrativă)

$$E(w) = \sum_{l=1}^L E_l(w), \quad e : R^n \rightarrow R^L, \quad e(w) = (E_1(w), \dots, E_L(w))^T$$

$$w(p+1) = w(p) - (J^T(w(p)) \cdot J(w(p)) + \mu_p I)^{-1} J^T(w(p)) e(w(p))$$

$J(w)$ = jacobianul lui $e(w)$ = matricea derivatelor lui e în raport cu toate argumentele

$$J_{ij}(w) = \frac{\partial E_i(w)}{\partial w_j}$$

Termen de perturbare care elimina cazurile singulare (când matricea este neinvertibilă)

Avantaje:

- Nu necesită calculul hessianei
- Pentru valori mari ale factorului de atenuare ajustarea devine similară celei de la metoda gradientului

Probleme ale algoritmului BP

P2: Problema minimelor locale (procesul de învățare se blochează într-un minim local al funcției de eroare)

Cauza: metoda gradientului este o metodă de minimizare locală

Soluții:

- Se restartează antrenarea de la alte valori inițiale ale ponderilor
- Se introduc perturbații aleatoare (se adaugă la ponderi după aplicarea ajustărilor):

$$w_{ij} := w_{ij} + \xi_{ij}, \quad \xi_{ij} = \text{valori aleatoare uniform sau normal distribuite}$$

Probleme ale algoritmului BP

Soluție:

- Inlocuirea metodei gradientului cu o metodă aleatoare de optimizare
- Inseamnă utilizarea unei perturbații aleatoare în locul celei calculate pe baza gradientului
- Ajustările pot conduce la creșterea valorii erorii

Δ_{ij} := valori aleatoare

IF $E(W + \Delta) < E(W)$ THEN se accepta ajustare ($W := W + \Delta$)

Obs:

- Ajustările sunt de regulă generate în conformitate cu repartiția normală de medie 0 și dispersie adaptivă
- Dacă ajustarea nu conduce la o descreștere a valorii erorii atunci nu se acceptă deloc sau se acceptă cu o probabilitate mică
- Algoritmii aleatori de minimizare nu garantează obținerea minimului

Probleme ale algoritmului BP

Soluție:

- Inlocuirea metodei gradientului cu o metodă aleatoare de optimizare
- Inseamnă utilizarea unei perturbații aleatoare în locul celei calculate pe baza gradientului
- Ajustările pot conduce la creșterea valorii erorii

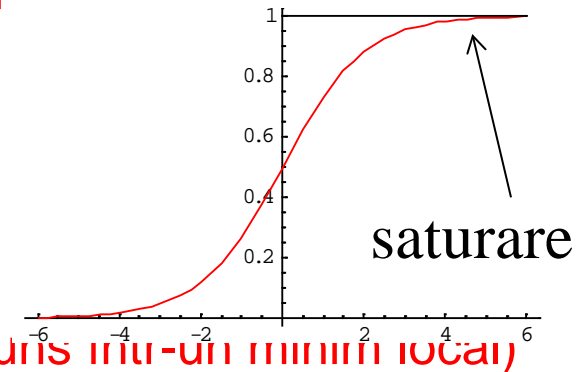
Δ_{ij} := valori aleatoare

IF $E(W + \Delta) < E(W)$ THEN se accepta ajustare ($W := W + \Delta$)

Obs:

- Ajustările sunt de regulă generate în conformitate cu repartiția normală de medie 0 și dispersie adaptivă
- Dacă ajustarea nu conduce la o descreștere a valorii erorii atunci nu se acceptă deloc sau se acceptă cu o probabilitate mică
- Algoritmii aleatori de minimizare nu garantează obținerea minimului

Probleme ale algoritmului BP

- **Pb 3: Stagnare**
(procesul de învățare stagnează chiar dacă nu s-a ajuns într-un minim local)
- **Cauza:** ajustările sunt foarte mici întrucât se ajunge la argumente mari ale funcțiilor sigmoide ceea ce conduce la valori foarte mici ale derivatelor; argumentele sunt mari fie datorită faptului ca **datele de intrare nu sunt normalizate** fie întrucât **valorile ponderilor sunt prea mari**
- **Soluții:**
 - Se “penalizează” valorile mari ale ponderilor
 - Se utilizează doar semnele derivatelor nu și valorile lor
 - Se normalizează datele de intrare (valori în apropierea intervalului (-1,1))

Probleme ale algoritmului BP

Penalizarea valorilor mari ale ponderilor: se adaugă un termen de **penalizare** la funcția de eroare (similar cu tehnicile de regularizare folosite în metodele de optimizare)

$$E_{(r)}(W) = E(W) + \lambda \sum_{i,j} w_{ij}^2$$

Ajustarea va fi:

$$\Delta_{ij}^{(r)} = \Delta_{ij} - 2\lambda w_{ij}$$

Probleme ale algoritmului BP

Utilizarea semnului derivatei nu și a valorii

(Resilient BackPropagation – RPROP)

$$\Delta w_{ij}(p) = \begin{cases} -\Delta_{ij}(p) & \text{if } \frac{\partial E(W(p-1))}{\partial w_{ij}} > 0 \\ \Delta_{ij}(p) & \text{if } \frac{\partial E(W(p-1))}{\partial w_{ij}} < 0 \end{cases}$$

$$\Delta_{ij}(p) = \begin{cases} a\Delta_{ij}(p-1) & \text{if } \frac{\partial E(W(p-1))}{\partial w_{ij}} \cdot \frac{\partial E(W(p-2))}{\partial w_{ij}} > 0 \\ b\Delta_{ij}(p-1) & \text{if } \frac{\partial E(W(p-1))}{\partial w_{ij}} \cdot \frac{\partial E(W(p-2))}{\partial w_{ij}} < 0 \end{cases}$$

$$0 < b < 1 < a$$

Probleme ale algoritmului BP

Pb 4: Supraantrenare și capacitate limitată de generalizare

Cauze:

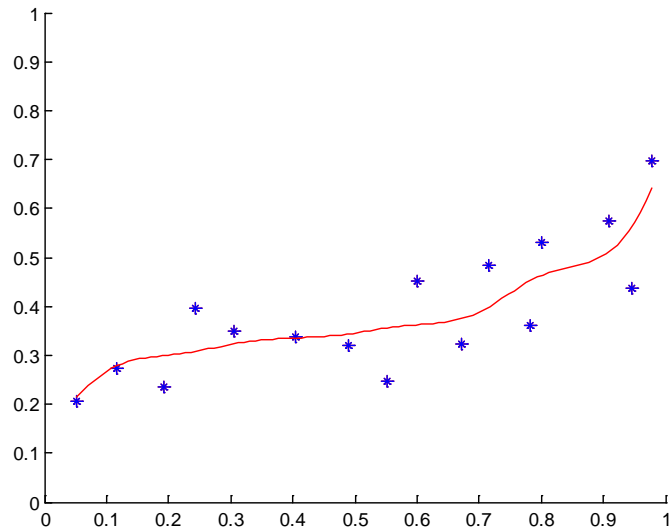
- Arhitectura rețelei (numărul de unități ascunse)
 - Un număr prea mare de unități ascunse poate provoca supraantrenare (rețeaua extrage nu doar informațiile utile din setul de antrenare ci și zgomotul)
- Dimensiunea setului de antrenare
 - Prea puține exemple nu permit antrenarea și asigurarea capacității de generalizare
- Numărul de epoci (toleranța la antrenare)
 - Prea multe epoci pot conduce la supraantrenare

Soluții:

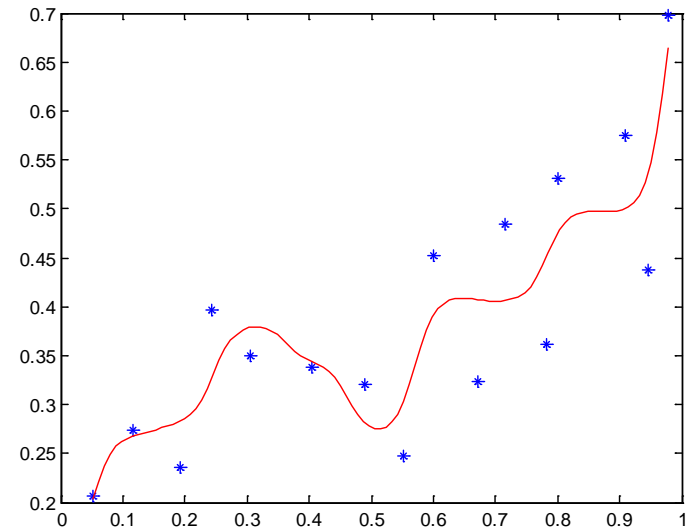
- Modificarea dinamică a arhitecturii
- Criteriul de oprire se bazează nu pe eroarea calculată pentru setul de antrenare ci pentru un **set de validare**

Probleme ale algoritmului BP

Supraantrenare – influența numărului de unități ascunse

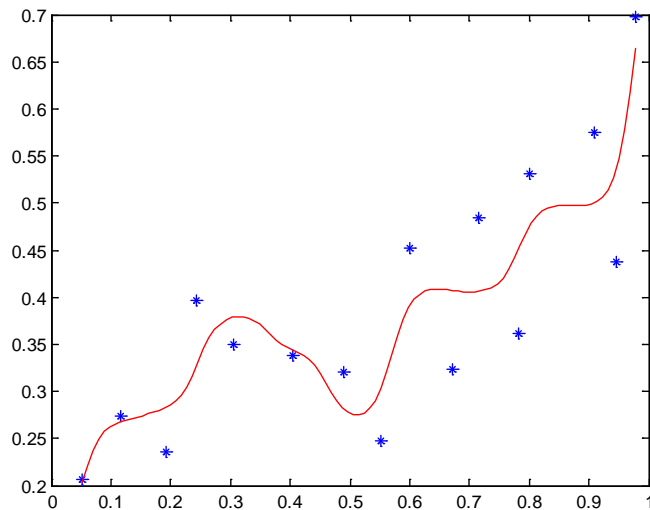
5 unități ascunse

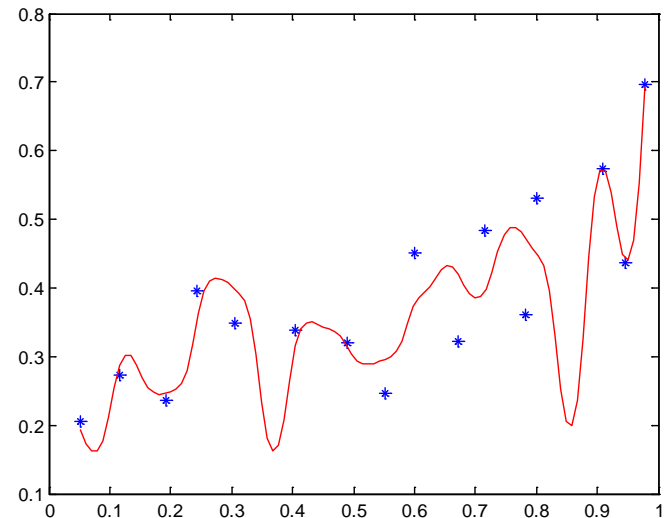
10 unități ascunse

Probleme ale algoritmului BP

Supraantrenare – influența numărului de unități ascunse

10 unități ascunse

20 unități ascunse

Probleme ale algoritmului BP

Modificarea dinamică a arhitecturii:

- Strategie incrementală:
 - Se pornește cu un număr mic de unități ascunse
 - Dacă antrenarea nu progresa se adaugă succesiv unități; pentru asimilarea lor se ajustează în câteva epoci doar ponderile corespunzătoare
- Strategie decrementală:
 - Se pornește cu un număr mare de unități
 - Dacă există unități care au impact mic asupra semnalului de ieșire atunci acestea se elimină

Probleme ale algoritmului BP

Criteriu de oprire bazat pe eroarea pe setul de validare :

- Se imparte setul de antrenare în m părți: $(m-1)$ sunt folosite pentru antrenare și una pentru validare
- Ajustarea se aplică până când eroarea pe setul de validare începe să crească (sugerează că rețeaua începe să piardă din abilitatea de generalizare)

Validare încrucișată:

- Algoritmul de învățare se aplică de m ori pentru cele m variante posibile de selecție a subsetului de validare

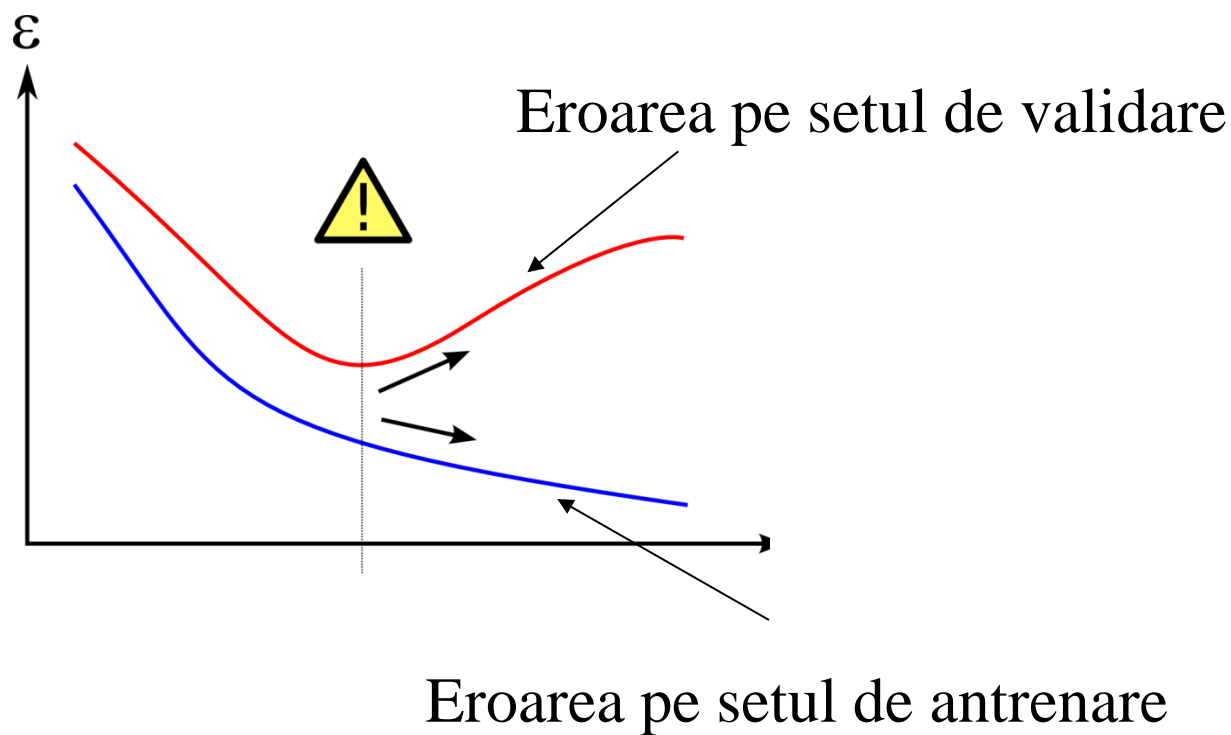
1: $S=(S_1, S_2, \dots, S_m)$

2: $S=(S_1, S_2, \dots, S_m)$

....

m : $S=(S_1, S_2, \dots, S_m)$

Probleme ale algoritmului BP

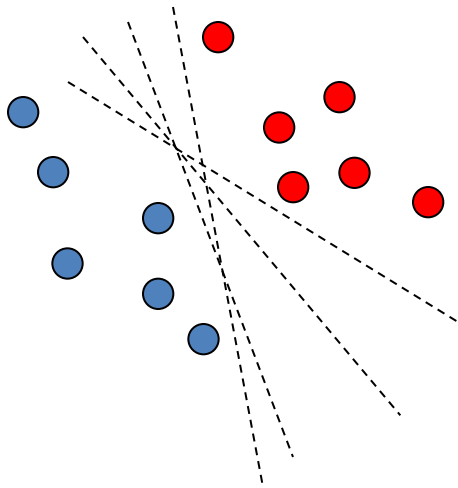
Support Vector Machines

Support Vector Machine (SVM) = tehnică de clasificare caracterizată prin:

- Antrenare bazată pe o metodă de optimizare cu restricții și funcție obiectiv pătratică. Obs: se evită problemele ce apar la antrenarea de tip Backpropagation (blocarea în minime locale și supraantrenarea)
- Asigură o bună capacitate de generalizare
- Se bazează pe rezultate teoretice din domeniul analizei statistice a metodelor de învățare (principalii contributori: Vapnik și Chervonenkis)
- Aplicații: recunoaștere scris, identificarea vorbitorului, recunoaștere obiecte etc
- Bibliografie: C.Burges – A Tutorial on SVM for Pattern Recognition, Data Mining and Knowledge Discovery, 2, 121–167 (1998)

Support Vector Machines

Considerăm o problemă simplă de clasificare binară

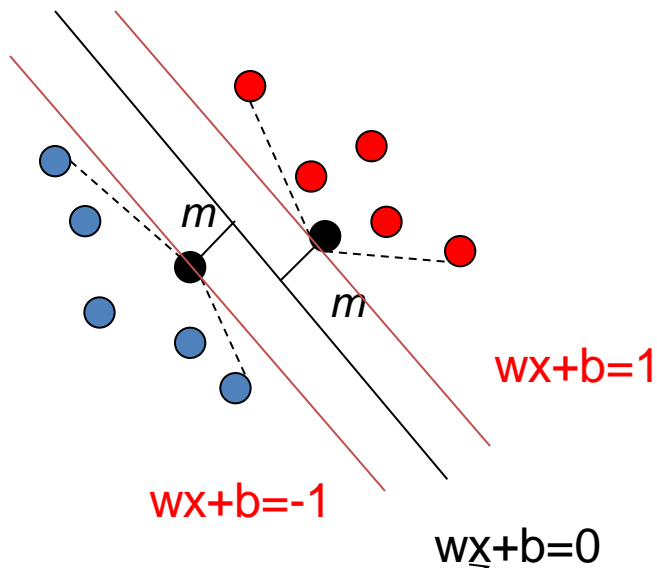
Problema e liniar separabilă și se observă că există o infinitate de drepte (hiperplane, în cazul general) care permit separarea celor două clase

Care dintre hiperplanele separatoare este mai bun ?

Cel care ar conduce la o bună capacitate de generalizare = clasificare corectă nu doar pentru datele din setul de antrenare ci și pentru potențialele date de test

Support Vector Machines

Care e cea mai bună dreaptă (hiperplan) separatoare ?

Ecuția dreptei
(hiperplanului) separatoare

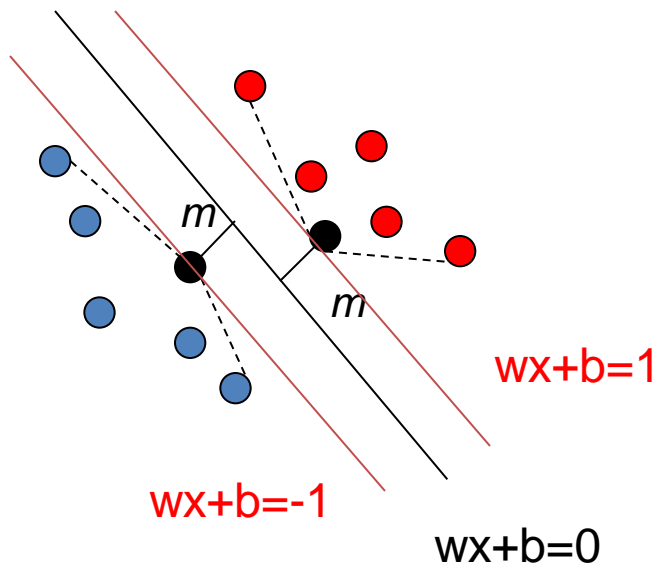
Cea pentru care distanța minimă față de punctele aflate pe înfășurătoarea convexă a setului de puncte corespunzător fiecărei clase este maximă

Dreptele care trec prin punctele marginale sunt considerate drepte canonice

Distanța dintre dreptele canonice este $2/||w||$, deci a maximiza lărgimea zonei separatoare este echivalent cu a minimiza norma lui w

Support Vector Machines

Cum se poate determina hiperplanul separator ?

Se determină w și b care

Minimizează $\|w\|^2$

(maximizează marginea separatoare)

și **satisface**

$(wx_i+b)d_i-1 \geq 0$

pentru toate elementele setului de
antrenare $\{(x_1, d_1), (x_2, d_2), \dots, (x_L, d_L)\}$

$d_i = -1$ pentru clasa albastră

$d_i = 1$ pentru clasa roșie

(clasifică corect exemplele din setul de
antrenare)

Support Vector Machines

Problema de minimizare cu restricții se poate rezolva folosind metoda multiplicatorilor lui Lagrange:

Problema inițială:

Minimizează $\|w\|^2$ astfel încât $(w \cdot x_i + b)d_i - 1 \geq 0$ pentru $i=1..L$

Introducerea multiplicatorilor lui Lagrange transformă problema în determinarea punctului șa (saddle point) pentru V:

$$V(w, b, \alpha) = \frac{1}{2} \|w\|^2 - \sum_{i=1}^L \alpha_i (d_i (w \cdot x_i + b) - 1), \quad \alpha_i \geq 0$$

(w^*, b^*, α^*) este punct șa dacă : $V(w^*, b^*, \alpha^*) = \max_{\alpha} \min_{w, b} V(w, b, \alpha)$

Construirea funcției duale:

$$W(\alpha) = \min_{w, b} V(w, b, \alpha)$$

$$\frac{\partial V(w, b, \alpha)}{\partial w} = 0 \Rightarrow w = \sum_{j=1}^L \alpha_j d_j x_j \quad \frac{\partial V(w, b, \alpha)}{\partial b} = 0 \Rightarrow 0 = \sum_{j=1}^L \alpha_j d_j$$

Support Vector Machines

Se ajunge astfel la problema **maximizării funcției duale** (în raport cu α):

$$W(\alpha) = \sum_{i=1}^L \alpha_i - \frac{1}{2} \sum_{i,j=1}^L \alpha_i \alpha_j d_i d_j \underline{(x_i \cdot x_j)}$$

Cu restricțiile:

(cunoscute din setul de antrenare)

$$\alpha_i \geq 0, \quad \sum_{i=1}^L \alpha_i d_i = 0$$

După rezolvarea problemei de mai sus (în raport cu multiplicatorii α) se calculează elementele hiperplanului separator astfel:

$$w^* = \sum_{i=1}^L \alpha_i d_i x_i, \quad b^* = 1 - w^* \cdot x_k$$

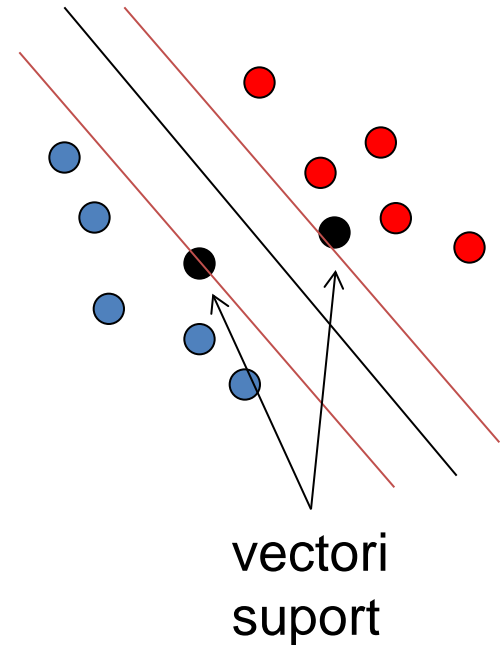
unde k este indicele unui multiplicator nenul iar x_k este exemplul corespunzător ce aparține clasei de etichetă +1

Support Vector Machines

Observații:

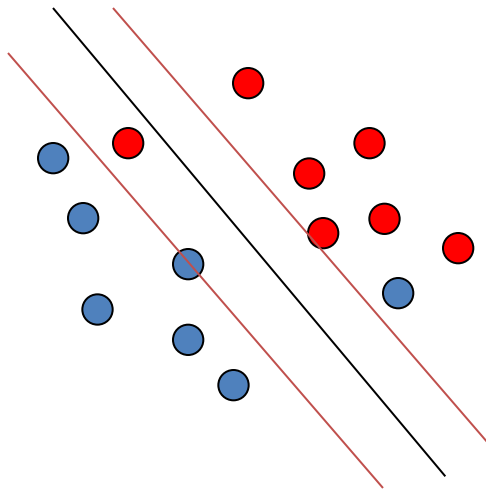
- Multiplicatorii nenuli corespund exemplelor pentru care restricțiile sunt **active** ($w \cdot x + b = 1$ sau $w \cdot x + b = -1$). Aceste exemple sunt denumite **vectori suport** și sunt singurele care influențează ecuația hiperplanului separator (celelalte exemple din setul de antrenare pot fi modificate fără a influența hiperplanul separator)
- Multiplicatorii nuli corespund elementelor din setul de antrenare care nu influențează hiperplanul separator
- Funcția de decizie obținută după rezolvarea problemei de optimizare pătratică este:

$$D(z) = \text{sgn}\left(\sum_{i=1}^L \alpha_i d_i(x_i \cdot z) + b^*\right)$$

Support Vector Machines

Ce se întâmplă în cazul în care datele nu sunt foarte bine separate ?

Se relaxează condiția de apartenență la o clasă:

$$w \cdot x_i + b \geq 1 - \xi_i, \quad \text{daca } d_i = 1$$

$$w \cdot x_i + b \leq -1 + \xi_i, \quad \text{daca } d_i = -1$$

Funcția de minimizat devine:

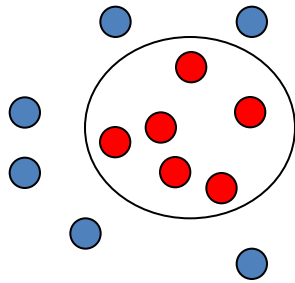
$$V(w, b, \alpha, \xi) = \frac{1}{2} \|w\|^2 + C \sum_{i=1}^L \xi_i - \sum_{i=1}^L \alpha_i (d_i (w \cdot x_i + b) - 1)$$

Ceea ce schimbă restricțiile din problema duală astfel:

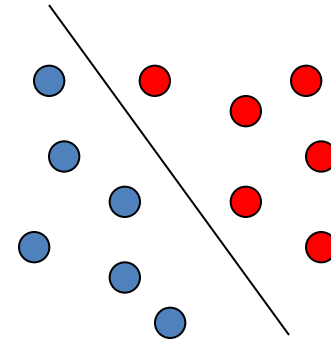
in loc de $\alpha_i \geq 0$ se introduce $0 \leq \alpha_i \leq C$

Support Vector Machines

Ce se întâmplă în cazul în care problema este neliniar separabilă?

$$x_1^2 + x_2^2 - R^2 = 0$$

$$w \cdot z + b = 0, \quad z_1 = x_1^2, z_2 = x_2^2$$

$$w_1 = w_2 = 1, \quad b = -R^2$$

$$x_1 \rightarrow \theta(x_1) = x_1^2$$

$$x_2 \rightarrow \theta(x_2) = x_2^2$$

Support Vector Machines

In cazul general se aplică transformarea:

$x \rightarrow \theta(x)$ iar produsul scalar al vectorilor transformați este

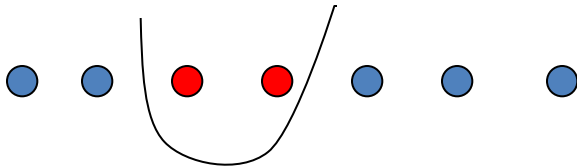
$$\theta(x) \cdot \theta(x') = K(x, x')$$

Intrucât în rezolvarea problemei de optimizare intervin doar produsele scalare nu este necesară cunoașterea expresiei explicite a funcției de transformare θ ci este suficient să se cunoască doar **funcția nucleu K**

Support Vector Machines

Exemplu 1: Transformarea unei probleme neliniar separabile într-una liniar separabilă prin trecerea la o dimensiune mai mare

$$(x - \alpha)(x - \beta) = x^2 - (\alpha + \beta)x + \alpha\beta$$

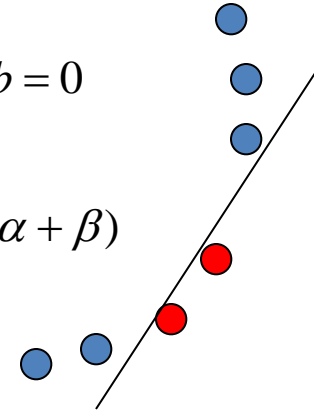
Pb. 1-dimensională neliniar separabilă

$$w_1 z_1 + w_2 z_2 + b = 0$$

$$z_1 = x^2, z_2 = x$$

$$w_1 = 1, w_2 = -(\alpha + \beta)$$

$$b = \alpha\beta$$

Pb. 2-dimensională liniar separabilă

Exemplu 2: Deducerea unei funcții nucleu în cazul în care suprafața de decizie este dată de o funcție pătratică oarecare (se trece de la dimensiunea 2 la dimensiunea 5)

$$\theta(x_1, x_2) = (x_1^2, x_2^2, \sqrt{2}x_1x_2, \sqrt{2}x_1, \sqrt{2}x_2, 1)$$

$$K(x, x') = \theta(x_1, x_2) \cdot \theta(x'_1, x'_2) = (x^T \cdot x' + 1)^2$$

Support Vector Machines

Exemple de functii nucleu:

$$K(x, x') = (x^T \cdot x' + 1)^d$$

$$K(x, x') = \exp\left(-\frac{\|x - x'\|^2}{2\sigma^2}\right)$$

$$K(x, x') = \tanh(kx^T \cdot x' + b)$$

Functia de decizie devine:

$$D(z) = \text{sgn}\left(\sum_{i=1}^L \alpha_i y_i K(x_i, z) + b^*\right)$$

Support Vector Machines

Implementări

LibSVM [<http://www.csie.ntu.edu.tw/~cjlin/libsvm/>]: (+ link-uri catre implementari in Java, Matlab, R, C#, Python, Ruby)

SVM-Light [http://www.cs.cornell.edu/People/tj/svm_light/]: implementare in C

Spider [<http://www.kyb.tue.mpg.de/bs/people/spider/tutorial.html>]: implementare Matlab

Interfață SciLab pt LibSVM (<http://atoms.scilab.org/toolboxes/libsvm>)

SciKit-learn – implementări în Python